

Maakt schaalvergroting gelukkig? Big is not always Beautiful

Tekst: Ellen van den Manacker | Beeld: Rabobank

De wereldbevolking groeit, de vraag naar vlees en zuivel stijgt. De politiek neigt steeds meer naar vrijer handelsverkeer. Burgers en consumenten zijn mondiger en reageren grilliger. De concurrentie in Europa wordt heviger en duurzame productie in de veehouderij wordt belangrijker. De economie is aan het veranderen. Ondernemers zoeken de juiste weg om in te slaan. Is schaalvergroting toekomstbestendig? Koen van Bergen, sectormanager veehouderij bij Rabobank, geeft advies.

Is schaalvergroting aan te raden?

"Schaalvergroting is geen doel op zich. Het is een middel om de continuïteit van bedrijven te versterken. De 'economy of scale' is, evenals bij andere bedrijfstakken, ook in de Nederlandse veehouderij van toepassing. Voor een economisch duurzame veehouderij moet er ruimte zijn voor dynamiek en innovatie, wat vaak gepaard gaat met schaalvergroting. Dit hangt samen met verduurzaming, technologische vooruitgang, kostprijsbeheersing en marktontwikkelingen. Maar zo soepel als het klinkt, gaat het natuurlijk niet. Schaalvergroting heb je niet in één jaar neergezet. Daar gaan jaren overheen. Als ondernemer moet je daarvoor gaan. Je moet je handen in het vuur durven steken en in jezelf blijven geloven. Als schaalvergroting niet bij jou als ondernemer past of als je geen dingen uit handen kunt geven, geen personeel aan kunt sturen, dan is schaalvergroting een verloren zaak."

Welke schaal is voor jullie toelaatbaar?

"Big is not always beautiful. Als bank lopen we beslist niet weg voor grootschalige bedrijven. Als een boer bij ons aanklopt voor een financiering van de stal, dan is er sprake van een unieke casus. Wij hanteren geen 'sectorbeleid' en ook geen maximale omvang voor een bedrijf. Wij kijken naar de ondernemer, rentabiliteit, ondernemerschap, maar zeker ook hoe de ondernemer acteert in zijn omgeving. Hoe is de landschappelijke inpasbaarheid? Hoe wordt omgegaan met gezondheidsrisico's? Het totaalplaatje moet in balans zijn. Té groot zien wij nog niet gauw gebeuren in Nederland. Wij geloven in een optimale omvang. Een

omvang waarin de ondernemer op zijn manier het meeste rendement uit zijn bedrijf haalt en geaccepteerd blijft in zijn omgeving."

Hoe belangrijk zijn maatschappelijke issues voor jullie?

"Maatschappelijke kwesties zijn heel belangrijk. Het is belangrijk dat de ondernemer zich daar ook bewust van is en ook streeft naar een duurzame veehouderij. Hoe gaat de ondernemer om met dierenwelzijn, diergezondheid, reductie van antibioticagebruik, mineralenproblematiek en de landelijke inpasbaarheid van zijn onderneming? Wij kijken of de ondernemer ermee bezig is en indien noodzakelijk bereid is om daar zijn bedrijfsvoering op aan te passen. Wij zullen niet zomaar zeggen: 'We financieren niet'. Maar we proberen wel de ondernemer in beweging te brengen om samen te komen tot een duurzame veehouderij."

Wat is het alternatief voor schaalvergroting?

"Het is belangrijk om eerst te optimaliseren. Bedenk goed of schaalvergroting nodig is om het meeste rendement uit je bedrijf te halen en of je er zelf als ondernemer gelukkig van wordt. Natuurlijk heeft het voordelen. Maar denk niet dat als het even tegenzit, schaalvergroting de oplossing is."

Hoe vangen jullie fluctuaties op in een grootschalig bedrijf?

"Het is heel belangrijk dat er linksom of rechtsom enige buffer is. Waar wij vooral

naar kijken in ondernemingsplannen is de rentabiliteit en de ondernemer. Dat zijn twee hele belangrijke factoren. Als die perfect zijn, kijken we naar het vermogens- en zekerheidsaspect. Een inkomensbalans moet er op een gezonde manier zijn. We hebben allemaal onze ups en downs. Als het één keer waait, moet het niet zo zijn dat je bedrijf vastloopt."

Hoe zien jullie de toekomst van de veehouderijsector?

"Er blijft een toekomst voor de veehouderijsector in Nederland. Het aantal bedrijven in de varkenshouderij zal naar onze verwachting in 2015 op 4.400 bedrijven staan, dan is het aantal varkensbedrijven ten opzichte van 2008 zo'n 46% geslonken. Ook in de melkveehouderijsector daalt het aantal bedrijven naar verwachting van 20.000 naar 15.000 in 2015, waarin een stijgende melkproductie per koe wordt geconstateerd. Zowel in de varkenssector als in de melkveehouderijsector zal de omvang van de veestapel hetzelfde blijven. In die groei van omvang moeten we de komende tijd een balans gaan vinden."

Tip voor de jonge boer

"Schaalvergroting moet geen doel op zich zijn, het moet bij je passen als ondernemer. Het is een middel om bepaalde ambities te verwezenlijken. Blijf bij je ambities en investeer vooral in jezelf. Laat je vooral niet door anderen opjagen, ieder zijn eigen maat!"

Ontwikkeling varkenshouderij en melkveehouderij van 1990 tot 2015

	1990	1995	2000	2005	2008	2015
Varkenshouderij						
Bedrijven	29.200	22.400	14.500	9.700	8.200	4.400
Varkens (x mln.)	13.9	14.4	13.1	11.3	12.0	12.0
Melkveehouderij						
Bedrijven	46.977	37.412	29.467	23.527	20.746	15.000
Aantal stuks melkvee	1.877.684	1.704.850	1.504.097	1.433.202	1.466.134	1.400.000
Melkproductie (x 1.000 kg)	11.273.000	11.280.000	11.155.000	11.056.000	11.452.000	12.000.000

Bron: Rabobank